

Thorma János (1870-1937)

Tavaszi mezők

Olaj, vászon, 95x95,5 cm
Jelezve jobbra lent: Thorma

- BÁV 55. aukció, 188. tétel
(Nagybányai táj alakokkal címen)

Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft / 8 130 EUR

Thorma János útkeresései

Mint nagybányai lakos és a festőkolónia egyik alapító tagja, Thorma lehetett volna a magyar plein-air festészet egyik kiemelkedő egyénisége. Őt azonban egész életében a jelentős történelmi pillanatok megjelenítő monumentális kompozíciók vonzották. Bár pályája első éveiben néhány kiváló, a szecesszióval és a szimbolizmussal rokonítható képet festett, igazi sikernek az *Aradi vértanúkat* tartotta, és ereje javát a művésztelép megalakulása után is az anakronisztikus *Talpra magyar!* megfestésére fordította. Ugyanakkor festészete megújításával is állandóan kísérletezett. 1904-es Nyugat-Európai utazása alkalmával Lucien Simon és Ignacio Zuloaga képei ragadták meg figyelmét, 1907-ben pedig a reveláció erejével hatott rá a budapesti Gauguin-kiállítás.

Gauguin, Cézanne

A Nemzeti Szalon frissen elkészült szecessziós termeiben 1907 májusában nyílt meg az a modern nyugati festőket felvonultató tárlat, amely a legnagyobb kollekcióval bemutatott Gauguin neve alapján a későbbiekben „Gauguin-kiállítás”-ként vonult be a szakirodalomba. Ismeretes az a levél, amelyet Thorma közvetlenül a kiállítás megtekintése után intézett Rétihez. *„Végzetlen naivitást, igazi művészi érzést foglalnak egybe ezek a művek, menten minden maniertől és iskolai felfogástól.”* - írta. Különösen megragadja figyelmét Gauguin vásznainak tiszta, áttetsző felülete, vonalvezetésének látszólagos naivitása: *„A rajz annyira gyermekes mégis egészben kifejező, a szín átlátszó könnyű még is teljes. Inkább ősi hang ez mint studium és megértett igaz szín. Gyönyörködtem a nélkül hogy keresnéd a tudást és az igazságot. És ebben van az óriási ereje. Tisztán meztelen áll előttünk a művész és művészte.”* A levél utolsó soraiban megdöbbentő tisztánlátással – bár kissé eltúlzott érzelmi hevülettel – vonja meg a nagybányai festők első évtizedének mérlegét: *„Mi akik gyermek ésszel ugyan ezt a tisztaságot prédikáltuk, tíz esztendő fecséreltünk el technikai kísérletezéssel mialatt elvesztettük az utat levegőt belefulladásunk a pocolyába. (...) Ez az ember lett a művészet választó vize, a tehetségtelen népség szétolvasztója.”* (Thorma levele Réti Istvánhoz. 1907. június 14. MNG Adattár: 7592/1955.)

Thorma festészete 1910 körül

Thorma sokkal idősebb és mélyebben gondolkodó művész volt annál, sem hogy a Gauguin-hatás azonnal és maradéktalanul megnyilvánult volna művészetében. Fokozatosan és nagyon tudatosan próbálta megújítani festészetét, elérni Gauguin-képeinek formai és színbeli tisztaságát. Elképzelhető, hogy az itt látható *Tavaszi mezők* az első azon képek sorában, amelyek e változás folyamatát illusztrálják. Ugyanúgy készülhetett 1908-ban, mint egy-két évvel később. A világos, alig árnyalt színek, a nagyon vékony festékréteg a friss Gauguin-élmény emlékét idézi, akárcsak a rejtélyes, és ma már jószerevel megfejthetetlen téma.

Boros Judit

